QORTI TAL-MAĠISTRATI (GĦAWDEX)
BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI

Maġistrat Dr. Joseph Mifsud B.A. (Legal & Int. Rel.), B.A. (Hons), M.A. (European), LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Josef Gauci)

vs.

Michael Spiteri

Kawża Numru: 40/2021

Illum 15 ta' Frar 2021

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat **Michael Spiteri,** iben Victor Spiteri u Dolores Spiteri nee' Apap, imwieled fit-2 ta' Novembru 1959, residenti fil-fond 'St. Michael', Triq tal-Masri, Xagħra, Għawdex u detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 60559(G), akkużat talli nhar it-8 ta' Ottubru 2020 u fix-xhur ta' qabel fl-inħawi ta' Ħamet limiti tax-Xewkija;

1. Mingħajr il-ħsieb li jisraq jew li jagħmel ħsara kontra l-liġi iżda biss biex jeżerċita dritt li jippretendi li għandu, fixkel lil Fortun Sultana I.D. 61250(G) fil-pussess ta' ħwejġu b'xi mod ieħor kontra l-liġi jew indaħal fi ħwejjeġ ta' ħaddiehor;

2. Aktar talli fl-istess post, ħinijiet u ċirkustanzi bi ħsara tas-sid jew detentur u cioe' Fortun Sultana I.D. 61250(G) għamel vjolazzjoni kontra l-proprjeta' ta' ħaddieħor;

Rat id-dokumenti esebiti u l-atti proċesswali kollha.

Semgħet il-provi;

Rat illi dan il-każ instema' flimkien mal-każ fl-ismijiet Il-**Pulizija vs Fortun Sultana** u kien ordnat li x-xhieda u d-dokumenti jidħlu fiż-żewġ każijiet.

Rat l-Artikoli indikati;

Semgħet, waqt is-seduta tal-lum, lill-Prosekuzzjoni tiddikjara li ma kellhiex aktar provi xi tressaq f'dan il-każ u b'hekk għalqet il-provi tagħha;

Semgħet, waqt is-seduta tal-lum, lil-difiża tiddikjara li ma kellhiex aktar provi xi tressaq u b'hekk għalqet il-provi tagħha;

Semgħet sottomissjonijiet finali mill-partijiet;

Rat illi l-provi f'dan il-każ ġew debitament reġistrati u traskritti u għalhekk din il-Qorti mhix sejra tirriproduċi dak li nġabar fl-atti.

KUNSIDERAZZJONIJIET ĠENERALI

Preliminari[1]

Din hija Qorti ta' Ġudikatura Kriminali. Quddiemha persuna jew persuni jiġu mixlija li wettqu reati kriminali. Il-Qorti hija adita bl-imputazzjonijiet li jinġiebu quddiemha u li jkunu magħmula mill-prosekuzzjoni. Hemm limitu kemm il-Qorti tista' tkun flessibbli fir-rigward tal-interpretazzjoni tal-imputazzjonijiet li jinġiebu quddiemha.

Għalkemm verament li l-komparixxi li fuqha hemm l-imputazzjonijiet hija ritenuta bħala *un avviso a comparire*, l-imputazzjonijiet huma dejjem ta' indoli penali. Ir-regoli tal-proċedura ma jistgħux jiġu interpretati b'mod wiesa' tali li l-parametri tal-azzjoni penali jiġu spustati jew mibdula. Altrimenti d-difiża ma tkunx tista' tiddefendi ruħha kif jixraq.

Quddiem din il-Qorti jekk persuna tinstab ħatja teħel piena. Jekk ma tinstabx ħatja tiġi meħlusa mill-imputazzjonijiet dedotti. Il-valutazzjoni dwar jekk persuna tkunx ħatja jew le tiddependi dejjem fuq il-provi li jinġiebu quddiemha (u quddiem ebda post jew *medium* ieħor) u l-istess

[1] Il-Qorti qegħda tibbaża din l-ewwel parti fuq l-ispjega li ta l-kollega l-Maġistrat Aaron Bugeja fil-kawża il-**Pulizija vs Joseph Calleja et**. deċiża fil-5 ta' Frar 2016

valutazzjoni hija marbuta mal-imputazzjonijiet kriminali li jkunu ġew miktuba u preżentati quddiemha mill-Pulizija Ezekuttiva jew skont kif ikunu ġew miżjuda jew mibdula fl-istadju opportun – u dejjem mhux aktar tard minn meta l-Prosekuzzjoni tkun iddikjarat il-provi tagħha magħluqa. Altrimenti jekk ma jkunx hekk l-akkużatur ikun jista' jbiddel il-parametri tal-azzjoni penali skont meta jidhirlu u skont l-andament ta' dak li jkun qed iseħħ jew li jkun irriżulta matul il-kors tal-proċess penali.

Għalkemm hemm element ta' flessibilita' provdut minn ċertu ġurisprudenza fir-rigward tal-proċedimenti quddiem dawn il-Qrati ta' ġurisdizzjoni limitata, din il-flessibilita' trid tkun tali li ma tkunx ta' preġudizzju għall-proċeduri penali u għad-drittijiet tad-difiża.

Is-setgħat ta' din il-Qorti u r-rimedji li din il-Qorti tista' tagħti f'kull każ huma limitati u ristretti għal dawk li huma previsti mil-Liġi u fil-Liġi. Din il-Qorti ma għandhiex is-setgħa, ossia *carte blanche* li tiddeċiedi kif trid u tipprovdi kull rimedju li jidħlilha f'moħħha jew li trid jew li tkun tixtieq tagħti. Il-provvedimenti tagħha huma limitati għal dawk provduti fil-Kodiċi Kriminali.

Din il-Qorti ma tistax tieħu post jew tissostitwixxi l-Qorti Ċivili kompetenti jew tagħti rimedji ta' natura ċivili li m'humiex previsti mill-Kodiċi Kriminali bħala li jistgħu jiġu emanati minn Qorti ta' Ġudikatura Kriminali. (Enfasi ta' din il-Qorti)

F'kull każ pero', stante li din hija Qorti ta' Ġudikatura Kriminali hija marbuta bit-termini tal-imputazzjoni skont kif spjegat aktar 'il fuq.

Aktar minn hekk quddiemha huwa dmir tal-Prosekuzzjoni li tipprova l-każ tagħha skont kif proferit fl-imputazzjoni kontestata sal-grad ta' konvinċiment morali u suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raguni. **Mill-banda l-oħra jekk id-difiża tagħżel li tressaq xi provi jew sottomissjonijiet kif sar f'dan il-każ, xehed l-imputat u saru sottomissjonijiet mill-avukat difensur, huwa biżżejjed għad-difiza li tikkonvinċi lil Qorti bit-teżi tagħha fuq bażi ta' konvinċiment morali li jistrieħ fuq bilanc ta' probabbilta'**[2] u f'każ li dan iseħħ, u l-Qorti ma tħosshiex moralment konvinta li l-Prosekuzzjoni laħqet il-grad ta' prova rikjesta minnha, allura l-Qorti trid tillibera lill-imputat.

Dawn huwa prinċipji kardinali li jsawru l-proċediment penali Malti. Jogħġbuna jew ma jogħġbuniex, dawn huma wħud mir-regoli bażilari li jistrieħ fuqhom il-proċediment penali Malti.

Biss din il-Qorti ma tistax tieqaf hawnhekk. Hija marbuta li tiġġudika dan il-każ skont l-akkuża li ġiet magħmula mill-Prosekuzzjoni kontra l-imputat u ma tistax tbiddel hi bis-setgħa tagħha stess il-parametri tal-kawża intrapriża mill-Prosekuzzjoni u tiddeċiedi kif jiftlilha jew tmur lil hinn mill-imputazzjoni preżentata lilha mill-Prosekuzzjoni.

Il-verita' storika[3]

L-akbar sfida li jkollu kull Ġudikant hi li huwa jkun jixtieq dejjem jasal li jiskopri l-verita' storika. Dan peress li l-evidenza li jkollu quddiemu

---

[2] Enfasi ta' din il-Qorti

[3] Ara spjega dettaljata tal-Imħallef Aaron Bugeja fl-Appell Kriminali numru 237/2017 Il-**Pulizija vs Massimo Bonello** deċiż 6 ta' Frar 2020

kemm dik diretta, kif ukoll u, a maggior ragione, dik indiretta, mhux dejjem neċessarjament iwassluh għal dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur għaliex il-Qrati mhux dejjem ikunu f'qagħda li jikxfu l-verita' storika mit-testimonjanza tax-xhieda li jixhdu quddiemhom. U f'kull każ, il-Qorti ma għandhiex il-fakulta' u s-setgħa li tidħol fil-profondita' tal-moħħ, qalb u kuxjenza tax-xhud li jkun xehed quddiemha b'mod li tkun tista' tistabbilixxi ċ-ċertezza assoluta ta' dak li jkun qed jaħseb u jgħid billi taqralu moħħu u qalbu.

Mill-banda l-oħra l-evidenza indiretta, dik li tistrieħ prinċipalment fuq iċ-ċirkostanzi u li tkun bażata fuq l-analiżi taċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, għalkemm mhix giddieba, tista' tkun qarrieqa. Huwa għalhekk li dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-massima li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun inevitabbilment univoka. Cioe' li tipponta biss u esklussivament lejn direzzjoni waħda biss. U xejn ħliefha. Għax altrimenti, din it-tip ta' evidenza tista' tiżvija lill-Ġudikant mir-riċerka tiegħu tal-verita'.

Il-Liġi penali ma teħtieġx li biex persuna tiġi misjuba ħatja tkun trid tiġi stabbilita s-sufficjenza probatorja taċ-ċertezza assoluta, u dan għaliex Qorti rari ħafna tista' tkun konfrontata b'dan il-livell ta' prova. Fil-Liġi Maltija, bħal dawk li jsegwu l-proċedura penali mnissla mis-sistema Anglo-Sassoni, huwa biżżejjed li Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun konvinta lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni mill-provi mressqa

mill-Prosekuzzjoni, u li ma jkunux ġew newtralizzati fuq bażi ta' probabbilta' mid-Difiża, sabiex tkun tista' ssib ħtija.

Dawn il-provi pero' jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli stabbiliti tal-evidenza fi proċedimenti penali, cioe' l-***Law of Evidence***. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fuq il-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sa' dak il-grad ta' prova, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut, in kwantu f'din l-eventwalita, din ix-xhieda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ppruvat minn żewġ xhieda jew aktar u tkun tista' ssib ħtija fl-akkużat.

Iżda jekk mill-banda l-oħra Qorti tkun teħtieġ prova teknika jew xjentifika u għalhekk tkun teħtieġ ħila jew sengħa speċjali, tkun teħtieġ li tiġi magħmula perizja minn persuni kwalifikati fil-qasam partikolari li tkun tolqot dik il-prova. Fis-sistema penali Malti, mhux ammess li tiġi prodotta xhieda esperta ex parte. Il-periti nominati mill-Qorti, jitħarrku bħal xhieda oħra, u huma mistennija li fl-aħħar tal-perizja tagħhom jipproduċu rapport, bil-fomm jew bil-miktub, lill-Qorti li tkun ħatrithom. Dawn ix-xhieda esperti jistgħu jixhdu dwar il-fatti u ċirkostanzi mistħarġa minnhom u li fuqhom ikunu bbażaw ir-rapport tagħhom. Konsegwentement, a differenza ta' xhieda oħra, jistgħu jesprimu opinjoni fuq il-materja teknika li għaliha huma jkunu ġew maħtura. Fil-qadi ta' din il-mansjoni, dawn ix-xhieda jridu jaħilfu r-rapport tagħhom u meta jixhdu huma jagħmlu dan bil-ġurament.

Fattur ieħor importanti msemmi fil-Liġi Maltija huwa li meta dawn il-periti, matul ix-xogħol tagħhom ikunu ħadu informazzjoni mingħand persuni oħra fuq ċirkostanzi ta' fatt, dawn il-persuni għandhom jissemmew fir-rapport u jridu jiġi mismugħin fil-Qorti bħal kull xhud ieħor – dment pero' li l-perit ma jkunx semgħa lil dawn ix-xiehda hu stess u bil-ġurament skont dak imsemmi fl-artikoli 650(5) tal-Kodiċi Kriminali. Eċċezzjonalment pero', jekk il-Qorti tħoss il-ħtieġa li dawn ix-xhieda jinstemgħu xorta waħda tista' tordna li jinstemgħu quddiemha. Dan jista' jiġri wkoll fuq talba tal- imputat.

Imbagħad, dik il-Qorti wara li tkun għarblet kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta, biex tkun tista' ssib ħtija fl-imputat, il-Qorti tkun trid tkun żgura moralment, *sure* bl-Ingliż u fis-sistema Legali Ingliż,[4] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni in bażi għall-provi ammissibbli li jitressqu quddiemha.

Il-grad ta' suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ fis-sistema Ġuridiku Malti sabiex Qorti ta' ġustizzja kriminali tkun tista' ssib persuna akkużata ħatja ta' reat. Huwa livell li ma' jeħtieġx iċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbiltajiet. Fil-każ Ingliż **Majid**,[5] Lord Moses stqarr hekk :

[4] **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[5] ibid.

Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown[6] jgħidu s-segwenti :

In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

Sabiex tara jekk dan il-livell ta' sufficjenza probatorja ntlaħaqx din il-Qorti trid, inter alia, tara jekk u safejn persuna tkun qed tixhed is-sewwa bil-prinċipji provduti lilha fl-artikolu 637[7] tal-Kodiċi Kriminali. Jekk il-Qorti tqis li, applikati dawn il-prinċipji, xhud ikun qiegħed jixhed is-sewwa, allura tkun tista' toqgħod fuq dak li jkun qed jgħid jew fuq parti minn dak li jkun qed jgħid skont il-każ. Jispetta dejjem lil min ikun irid jiġġudika l-fatti jiddeċiedi jekk, applikati dawn il-prinċipji, jemminx

[6] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

[7] Artikolu 637 tal-Kapitolu 9 jipprovdi gwida ċara lill-Ġudikant kif għandu japprezza xhieda ta' xhud: *id-deċiżjoni titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandhiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xhieda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.*

xhud f'dak kollu li jkun qed jgħid jew safejn jemmen minn dak li jkun qed jgħid, u dan japplika wkoll meta x-xhud ikun xhud waħdieni tal-fatti allegati.

Huwa biss meta jkun hemm id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, u fuq stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imressqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża li jwassal sabiex dak il-livell ta' prova lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni jkun jista' jingħad li ma ntlaħaqx u li allura, bħala konsegwenza, l-akkużat ikun irid jiġi dikjarat mhux ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

Biss, kif intqal aktar 'il fuq, hija l-Liġi stess li, qabel xejn, tafda dan l-eżerċizzju f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati, u dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija setgħet tara u tisma' lix-xhieda jixhdu quddiemha. Dan l-eżerċizzju ta' analiżi tax-xhieda huwa mħolli prinċipalment f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati li tkun rat u semgħet dawn ix-xhieda quddiemha u għalhekk l-eżerċizzju tal-analiżi u apprezzament tal-provi mill-Qorti tal-Maġistrati stess huwa eżerċizzju importanti ħafna u għandu jingħata l-piż li jixraqlu.

Kemm dan l-eżerċizzju tal-Qorti tal-Maġistrati huwa meħtieġ, joħroġ ukoll mill-ġurisprudenza Maltija, bħal fil-kawża Il-**Pulizija vs Lorenzo Baldacchino** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti : -

Lanqas hu traskurabbli l-fatt li l-ewwel Qorti kienet impressjonata bil-mod serju u sod li bih xehdet din Consiglia kif hemm rikordat fis-sentenza stess. Ma hemmx bżonn jingħad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilita' (ara **Powell, On Evidence**, p. 505), u kien ghalhekk, li ingħad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati tagħna, illi "*great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived*" (idem, p. 700), appuntu għaliex "*he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination*".

Ikkunsidrat:

Kif diga' ddikjarat aktar 'il fuq kuntrarjament għall-kamp ċivili fejn min iressaq pretensjoni ikun irid jipprova tali pretensjoni fuq bilanċ ta' probabbiltajiet, il-livell ta' prova fil-kamp kriminali huwa wieħed pjuttost oneruż fuq il-Prosekuzzjoni. Il-Prosekuzzjoni għandha l-obbligu li hija tressaq l-ahjar prova biex tikkonvinċi lill-Qorti li l-imputazzjonijiet addebitati lill-imputat jew imputati huma veri. Dan għaliex kif jgħid il-**Manzini** fil-ktieb tiegħu **Diritto Penale** (Vol. III, Kap. IV, paġna 234, Edizione 1890): *"Il così detto onero della prova, cioé il carico di fornire, spetta a chi accusa – onus probandi incumbit qui osservit"*.

Kif kellha l-opportunita' tiddikjara din il-Qorti kif preseduta fi pronunċjamenti preċedenti, sabiex imputat jigi ddikjarat ħati, l-imputazzjoni dedotta għandha tiġi pruvata *oltre* kull dubju raġjonevoli,

cioe' oltre kull dubju dettat mir-raġuni. Fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Philip Zammit et** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-7 ta' Settembru 1994 il-Qorti tagħmilha ċar li mhux kull iċken dubju huwa biżżejjed sabiex l-imputat jiġi ddikjarat liberat, hemm bżonn li "*dubju jkun dak dettat mir-raguni*". F'sentenza oħra mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il-5 ta' Dicembru 1997 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Peter Ebejer**, dik il-Qorti fakkret li l-grad ta' prova li trid tilħaq il-Prosekuzzjoni hu dak il-grad li ma jħalli ebda dubju dettat mir-raġuni u mhux xi grad ta' prova li ma jħalli ebda ombra ta' dubju. Id-dubji ombra ma jistgħux jitqiesu bħala dubji dettati mir-raġuni. Fi kliem ieħor, dak li l-Ġudikant irid jasal għalih hu, li wara li jqis iċ-ċirkostanzi u l-provi kollha, u b'applikazzjoni tal-bon sens tieghu, ikun moralment konvint minn dak il-fatt li trid tipprova l-Prosekuzzjoni. Fil-fatt dik il-Qorti ċċitat l-ispjegazzjoni mogħtija minn **Lord Denning** fil-kaz **Miller vs. Minister of Pension** - 1974 - 2 ALL ER 372 tal-espressjoni "*proof beyond a reasonable doubt*":

> "*Proof beyond a reasonable doubt does not mean proof beyond the shadow of a doubt. The law would fail to protect the community if it admitted fanciful possibilities to deflect the course of justice. If the evidence is so strong against a man as to leave only a remote possibility in his favour, which can be dismissed with the sentence 'of course it is possible but not in the least probable' the case is proved beyond reasonable doubt, but nothing shall of that will suffice*".

Il-fatt li jista' jkun hemm kunflitt fil-provi m'għandux a priori jeskludi sejbien ta' ħtija għall-akkużi li jkunu ġew dedotti. Kif ingħad fil-kawża

fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Graham Charles Ducker**, deċiża fid-19 ta' Mejju 1997: *"It is true that conflicting evidence per se does not necessarily mean that whoever has to judge may not come to a conclusion of guilt. Whoever has to judge may, after consideration of all circumstances of the case, dismiss one version and accept as true the opposing one"*. F'tali sitwazzjoni l-Qorti tkun obbligata timxi mal-linji gwida stabbiliti mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' Settembru 2002 fil-kawża fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Martin Mark Ciappara** jew il-Ġudikant ikun tal-fehma li l-każ tal-Prosekuzzjoni ma jkunx ġie sodisfaċentement ppruvat, u allura l-Qorti għandha tillibera, jew jekk ikun moralment konvint li l-verżjoni korretta hija waħda u mhux l-oħra, jimxi fuq dik il-verżjoni li jaċċetta u jekk dik il-verżjoni tkun timpronta l-ħtija tal-imputat jew akkużat, allura jiddikjara tali ħtija u jgħaddi għall-piena jew għal xi provvediment ieħor.

L-istess linja ta' ħsieb ġiet espressa mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Jonathan Micallef** mogħtija fit-2 ta' Frar 2012:

> *"Huwa minnu illi jista' jkollok sitwazzjoni fejn numru ta' xhieda qeghdin jaghtu verzjoni differenti minn ohrajn illi xehdu qabel. B'daqshekk ma jfissirx illi ghax hemm xhieda differenti bil-fors hemm konflitt li ghandha twassal ghal liberatorja. Fil-kawza* ***Pulizija vs. Joseph Thorn*** *deciza mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fid-9 ta' Lulju 2003, il-Qorti qalet '... mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghal liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l-Qorti f'kaz ta' konflitt ta' provi, trid tevalwa il-provi skond il-kriterji annuncjati fl-Artikolu 637 tal-Kap. 9 u tasal ghal konkluzzjoni*

dwar lil min trid temmen u f'hiex trid temmen jew ma temminx' (ara wkoll ***Repubblika ta' Malta vs. Dennis Pandolfino*** *19 t' Ottubru 2006)."*[8]

Magħmulin dawn l-espożizzjonijiet ġenerali li huma ta' rilevanza għal kull każ, il-Qorti sejra issa tgħaddi biex tevalwa r-reati li bihom qiegħed jiġi akkużat l-imputat u jekk tali akkużi rriżultawx ippruvati.

KUNSIDERAZZJONIJIET DWAR L-IMPUTAZZJONIJIET

L-ewwel imputazzjoni
Artikolu 85 (1) tal-Kap 9 – eżercizzju arbitrarju ta' pretensjonijiet

L-ewwel (1) akkuża hija bażata fuq l-artikolu 85(1) tal-Kap. 9. Dan l-artikolu jipprovdi li *"Kull min, bla ħsieb li jisraq jew li jagħmel ħsara kontra l-liġi, iżda biss biex jeżerċita jedd li jippretendi li għandu, iġiegħel, bl-awtorità tiegħu nnifsu, lil xi ħadd iħallas dejn, jew jesegwixxi obbligazzjoni, tkun li tkun, jew ifixkel lil xi ħadd fil-pussess ta' ħwejġu, jew iħott bini, jew jikser il-mixi tal-ilma jew jieħu l-ilma għalih, jew b'xi mod ieħor, kontra l-liġi, jindaħal fi ħwejjeġ ħaddieħor, jeħel, meta jinsab ħati, il-piena ta' priġunerija minn xahar sa tliet xhur: - Iżda, il-qorti tista', fid-diskrezzjoni tagħha, minflok il-piena hawn fuq imsemmija, tagħti l-piena tal-multa."*

---

[8] Ara wkoll **Il-Pulizija vs. Patrick Mangion et** (deċiża fis-17 ta' Settembru 2012), **Il-Pulizija vs. Michele sive Michael Fenech** (deċiża fis-17 ta' Settembru 2012), **Il-Pulizija vs. Mohammed Mansur Ali** (deċiża fl-24 ta' Jannar 2013), **Il-Pulizija vs. Mario Pace** (deċiża fis-6 ta' Frar 2013) u **Il-Pulizija vs. Hubert Gatt** (deċiża fil-11 ta' Lulju 2013); **Il-Pulizija vs Raymond Cassar** (deċiża fit-13 ta' Jannar 2016).

Illi l-imputat ġie akkużat bl-hekk imsejħa *'eżercizzju arbitrarju ta' pretenzjonijiet'*. Din l-offiża ġiet klassifikata mill-leġislatur taħt delitti kontra l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja u Amministrazzjonijiet oħra. Il-Professur Sir Anthony Mamo fin-Notes on Criminal Law fit-tieni volum tiegħu qies dawn l-offiżi bħala s-segwenti:

> *'These crimes attack the State but indirectly, inasmuch as, without being actuated by motives hostile to the Government, they proceed from other causes, often of a private character and affect those social institutions on and by which the machinery of the Government rests and moves: those institutions, that is to say, which provide the means of guaranteeing to every member of the community the integrity of his rights and those benefits which derive from the state of civil society.'*

Fi kliem il-ġurista Carrara "*La ragion fattasi e' il delitto di chiunque credendo di aver un diritto sopra cosa nell'altrui possesso, o sopra altro individuo lo esercita malgrado la opposizione vera o presunta di questo, pel fine di sostituire la sua forza privata all'autorita pubblica, senza per altro eccedere in violazioni speciali di altri diritti.*"

Bl-introduzzjoni ta' dan l-artikolu, l-għan aħħari tal-leġislatur kien li jipproteġi l-*istatus quo* kontra min jieħu l-liġi b'idejh, indipendentement minn jekk l-aggressur jew il-vittma jkollux dritt jew le. **<u>Huwa artikolu intiż biex jistabbilixxi l-ordni pubbliku u biex ma jħallix lill-individwu privat jeżerċita setgħa li fl-aħħar mill-aħħar tispetta lill-awtorita' pubblika</u>**. Huwa għalhekk li l-istess artikolu jinstab fil-parti tal-Kodiċi Kriminali relatata ma' delitti kontra l-Amministrazzjoni tal-

Ġustizzja u Amministrazzjonijiet Pubbliċi oħra. Fis-sentenza fl-ismijiet ***<u>Il-Pulizija vs Anthony Micallef</u>***, il-Qorti tal-Appell Kriminali kienet ikkummentat hekk fuq il-portata ta' dan l-artikolu:

> *"Apparti li l-azzjoni kriminali u l-azzjoni ċivili jitmexxew indipendentement minn xulxin (Artikolu 6, Kap. 9), ir-reat ipotizzat fl-imputazzjoni huwa dak ta' delitt kontra l-amministrazzjoni tal-ġustizzja, u aktar preċiżament id-delitt ta' l-użu kontra l-liġi mill-privat tas-setgħat ta' l-awtorita` pubblika.* ***<u>L-Artikolu 85 tal-Kodiċi Kriminali hu intiż mhux biex jipproteġi l-proprjeta`, mobbli jew immobbli, ta' dak li jkun - għal tali protezzjoni hemm l-azzjoni ċivili - iżda biex jipprevjeni l-użurpazzjoni mill-privat tas-setgħat ta' l-awtorita` pubblika</u>****. Isegwi għalhekk li, indipendentement mill-protezzjoni mogħtija permezz ta' l-azzjoni jew azzjonijiet ċivili, jekk jirriżulta bħala fatt li kien hemm l-użurpazzjoni ravviżata fl-imsemmi Artikolu 85, il-Qrati ta' Ġustizzja Kriminali għandhom jaġixxu tempestivament biex jirristabilixxu l-ordni pubblika permezz tas-sanzjoni penali.*
>
> *Il-Qrati ta' Gustizzja Kriminali għandhom addirittura s-seta' li jiddeterminaw kwistjonijiet ċivili inċidentali għar-risoluzzjoni tal-vertenza penali."*

Eżami dettaljat tal-elementi kostituttivi ta' dan ir-reat sar mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***<u>Il-Pulizija vs Giuseppe</u>***

Bonavia et preseduta mill-Imhallef W. Harding.[9] F'din is-sentenza il-Qorti tal-Appell identifikat l-erba' elementi li jridu jiġu sodisfatti sabiex wieħed ikun jista' jitkellem minn sejbien ta' ħtija taħt dan l-artikolu:

(a) L-att estern li jispolja lil ħaddiehor minn ħaġa li jkun qiegħed igawdi, liema att ikun esegwit kontra l-oppożizzjoni espressa jew preżunta ta' dan il-ħaddieħor. Il-ġurista Carrara li ħafna drabi jiġi ċitat bħala l-pedament awtorevoli ta' dawn l-erba' elementi ta' ragion fattasi jispjega dan l-element bhala ***"un atto esterno che spogli altri di un bene che gode …"*** Ikompli jgħid li *"Chi e' nell' attuale godimento di un bene e continua a goderne a dispetto di chi non voglia, non delinque; perchè la legge protegge lo status quo, il quale non può variarsi tranne per consenso degl' interessati, o per decreto dell'autorità giudiciale."*

(b) il-kredenza li l-att qiegħed isir b'eżercizzju ta' dritt;

(c) il-koxjenza tal-aġent li hu jkun qiegħed jagħmel *di privato braccio* dak li jmissu jsir permezz tal-awtorita' pubblika jew, fi kliem il-Crivellari, *"la persuasione di fare da se` cio` che dovrebbe farsi reclamando l'opera del Magistrato"*[10]; *u*

(d) in-nuqqas ta' titolu li jrendi l-fatt aktar gravi.[11]

---

[9] Deċiża fl-14 ta' Ottubru 1944 u riportata f'Vol. XXXII.iv.768. Dawn l-elementi ġew riportati f'sentenzi oħra fosthom ***Il-Pulizija vs Emanuel Muscat et***, deċiża fit-30 ta' Settembru 1996 mill-Qorti tal-Appell Kriminali.

[10] *Il Codice Penale per il Regno d'Italia Interpretato ecc., Torino, 1895, Vol. VI, pagna 749.*

[11] Ara, fost diversi sentenzi, ***Il-Pulizija vs. Salvatore Farrugia***, Appell Kriminali 14 ta' Diċembru 1957, Vol. XLI.iv.1506; ***Il-Pulizija vs. Carmel sive Charles Farrugia***, Appell Kriminali 17 ta' Frar 1995; ***Il-Pulizija vs. Carmelo Ciantar***, 18 ta' Settembru 1996. Ara wkoll Falzon, G., ***Annotazioni alle Leggi Criminali*** *(Malta)*, 1872, p. 123.

L-element intenzjonali huwa importanti ferm għaliex huwa dak li jikkwalifika dan ir-reat minn reati oħra. Fil-fatt hu ben risaput – u dan joħroġ anke mill-istess definizzjoni tar-reat in diżamina – li l-istess att materjali jista' jagħti lok għar-reat ta' **ragion fattasi** jew għal reati oħra (ħsara volontarja, serq), u jekk ikunx hemm dan ir-reat ta' **ragion fattasi** jew xi reat ieħor ikun jiddependi mill-intenzjoni tal-aġent. Hu irrelevanti jekk din l-intenzjoni tikkwalifikax bħala intenzjoni speċifika jew intenzjoni ġenerika.[12] Fil-fatt fis-sentenzi fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Eileen Said***[13] u ***Il-Pulizija vs Vincent Cortis***[14], il-Qorti tal-Appell Kriminali kompliet telabora li *"element kostituttiv ta' dan ir-reat hu dak intenzjonali fis-sens li l-agir ta' dak li jkun irid ikun maghmul bil-hsieb li hu qed jezercita dritt li jahseb li ghandu ghad-distinzjoni mir-reati ta' serq jew danni volontarji fuq proprjeta' ta' haddiehor, per ezempju. Ghalhekk hemm bzonn li ssir indagini fuq il-movent li jkun wassal lill-persuna li kkommettiet dan ir-reat biex taghmel dak li ghamlet. L-element materjali invece jikkonsisti filli wiehed jippriva persuna ohra minn xi dritt fuq haga li ghandu it-tgawdija taghha."*

M'huwiex il-kompitu tal-Qorti ta' Ġudikatura Kriminali li tidħol u teżamina l-kwistjoni dwar jekk il-proprjeta' hijiex tal-kwerelant jew le. Għall-fini tar-reat ipotizzat fl-artikolu 85(1) huwa suffiċjenti li l-kwerelant iġib il-prova li huwa għandu xi forma ta' pussess jew inkella

[12] Ara f'dan is-sens is-sentenza ***Il-Pulizija vs Mario Lungaro***, deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-18 ta' Novembru 1996.
[13] Deċiża fis-19 ta' Ġunju 2003
[14] Deċiża fis-27 ta' Novembru 2008

detenzjoni.[15] **F'dan il-każ il-prosekuzzjoni ppreżentat ix-xhieda tar-rappreżentant tal-Aġenzija tal-Artijiet Pubblici Martin Bajada li barra li ta x-xhieda tiegħu ppreżenta dokumenti li juru li kwerelant kien rikonoxxut u anke jħallas dak dovut kull sena. Il-kwerelant ippreżenta wkoll irċevuti tal-ħlas li għamel tul is-snin**. Difatti fil-kawża fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bongailas***, il-Qorti tal-Appell Kriminali kienet għamlitha ċara li: *"Li hu importanti, ai fini ta' l-Artikolu 85 tal-Kap. 9, dejjem riferibbilment għall-ewwel element kostituttiv tiegħu huwa jekk effettivament sa dik in-nhar li sar dan l-allegat att ta' spoll mill-appellant,* ***kellhomx il-kwerelanti l-pussess, ossija l-uzu u/jew id-dgawdija tal-fond in kwistjoni".***

L-istess prinċipju ġie riaffermat fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs. Joseph Attard.***[16] Il-Qorti saħqet li: *"Ir-reat ipotizzat fit-tieni imputazzjoni huwa dak ta' delitt ta' uzu mill-privat kontra l-ligi tas-setghat ta' l-Awtorita` Pubblika. Ghas-sussistenza ta' l-ipotesi tal-ligi skond l-Artikolu 85 tal-Kodici Kriminali bazikament dak li jrid jigi determinat huwa jekk il-kwerelanti kellux* ***pussess tutelabbli*** *tal-passagg, li seta' jikkonsisti sew minn pussess materjali, sew minn wiehed ta' detenzjoni."*[17]

Il-Qorti tagħmel referenza wkoll għad-deċiżjoni fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Nicholas Mallia**[18]. F'dan il-każ instabet ħtija fl-imputat u dana għaliex huwa ma kienx ħa l-vie legali u lanqas kellu l-kunsens tal-Kunsill. Ta' rilevanza għall-każ tagħna huwa r-raġunament adottat mill-Qorti.

[15] Ara sentenza Il-Pulizija vs Dr. Michael Caruana – deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) fit-2 ta' Ottubru 2012 (Kawża Nru 103/2009).
[16] Deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-12 ta' Settembru 2008
[17] Ara wkoll Il-Pulizija vs George Zahra – Appell Kriminali deċiża fis-16 ta' Lulju 1958.
[18] Qorti tal-Appell bin-numru: 224/2008

Jekk l-appellant kellu xi pretensjoni fir-rigward ta' dawk l-iskips, imissu agixxa "ope magisterium" billi jirrikorri fil-Qrati, wara li jkun interpella inutilment jew lill-likwidatur tal-Ko-operattiva- jekk kien hemm- u l-membri tagħha, kif ukoll lill-Kunsill Lokali konċernanti... Minflok għażel li jieħu "short cut" u di privato braccio u minkejja d-dissens impliċitu tal-Kunsilli w tal-kuntrattur l-ġdid, aġixxa, għax kien jemmen li qed jaġixxi bi dritt, dritt li prima facie lanqas biss jidher li kellu.

L-imputat fix-xhieda li ta għamilha ċara li <u>kien hu li neħħa dak li kien għamel il-kwerelant madwar erba' xhur ilu u dan sostnieh darba, darbtejn</u>. Ma ġab l-ebda dokument li jsaħħaħ l-argumenti tiegħu li xi qarib kien qallu li jista' jaħdem l-għalqa inkwistjoni hu, liema raba' kif xehed ix-xhud Martin Bajada, hija fil-pussess tal-kwerelant Fortun Sultana u f'dokument ieħor esebit mill-istess Bajada imkien ma jidher isem l-imputat Mikiel Spiteri.

<u>It-tieni imputazzjoni</u>
<u>Artikolu 340(d) tal-Liġijiet ta' Malta - Vjolazzjoni ta' proprjeta' privata</u>

L-imputat jinstab ukoll akkużat bir-reat kontravenzjonali ta' vjolazzjoni ta' proprjeta' privata bi ksur tal-artikolu 340(d) tal-Kodiċi Kriminali: *bi ħsara tas-sid jew tad-detentur, jagħmel vjolazzjoni oħra kontra l-proprjetà ta' ħaddieħor, mhux imsemmija fil-paragrafi ta' qabel ta' dan l-artikolu, u lanqas band'oħra f'dan il-Kodiċi.*

Kif ġie deċiż fl-appell fl-ismijiet Il-**Pulizija vs. Emanuel Vella**, deċiża nhar is-6 ta' Jannar 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali :

> Il-ħsara kontemplata fl-Artikolu 340(d) tavvera ruħha kull darba li, bil-vjolazzjoni tal-prorpjeta` li tkun saret, is-sid jew id-detentur ta' dik il-proprjeta` jkun sofra xi preġudizzju anke jekk mhux kwantifikabbli fi flus jew li ma jkunx jikkonsisti fi ħsara materjali. In fatti f'dan is-sens hija aktar korretta l-espessjoni wżata fit-test Ingliz tad-disposizzjoni in diżamina – "*...to the prejudice of the owner or holder thereof...*". Hekk, per eżempju, ġie ritenut li anke s-sempliċi skomodu li wieħed irid joqgħod ineħħi karta mwaħħa fuq il-windscreen ta' vettura qabel ma jkun jista' jibda jsuqha jammonta għall-ħsara ravviżata fl-Artikolu 340(d) (Il-**Pulizija v. Gianni Nicola Cassar**, Qorti Kriminali, 1/3/1958 – f'dan il-każ il-vjolazzjoni kontra l-proprjeta' kienet tikkonsisti fis-sempliċi manumissjoni tal-vettura biex titwaħħal il-karta).
>
> Hekk ukoll fil-każ Il-**Pulizija v. Philip Agius** (Qorti Kriminali, 25/1/1958) ġie ritenut li l-ħsara in kwistjoni tista' tikkonsisti sempliċement filli xi ħadd jeżercita dritt fuq biċċa art b'menomazzjoni tad-drittijiet tas-sid jew tad-detentur ta' dik l-art. Ġie ritenut ukoll li meta bejn il-gabillotti jkun hemm arranġamenti dwar, fost affarijiet oħra, mogħdijiet, l-invażjoni tar-raba' tammonta għal ħsara fis-sens tal-imsemmija dispożizzjoni u dan peress li tali invażjoni tiddisturba l-imsemmija arranġamenti li jirregolaw id-drittijiet tal-istess

gabillotti inter se (Il-**Pulizija v. Anthony Gauci et**, Qorti Kriminali, 19/4/1958).

Huwa veru li fil-każ de quo, u skond id-depożizzjoni tal-istess appellant, fil-25 ta' Frar tas-sena l-oħra kienet l-ewwel darba li huwa kien daħal minn fuq il-passaġġ imsemmi bil-vettura fix-xitwa; pero' huwa veru wkoll li f'ċirkostanzi simili Vincent Buhagiar għamel sew li rreaġixxa tempestivament bi kwerela u dana minħabba l-biża li, kif jingħad, "jitrabba l-ġust". Għalhekk ma hix korretta t-teżi tal-appellant li l-ħsara trid tkun "materjali" u "effettiva" (kif jidher li ġie ritenut fis-sentenza tal-Qorti Kriminali tat-18 ta' Lulju, 1949 fl-ismijiet Il-**Pulizija v. Grazio Mifsud**) jekk b'dawn iż-żewġ kelmiet wieħed jeskludi l-preġudizzju b'mod ġenerali kif aktar 'il fuq imfisser. Fiċ-ċirkostanzi, għalhekk, din il-Qorti tara li s-sentenza tal-ewwel Qorti għandha tiġi konfermata.

Fl-appell kriminali Il-**Pulizija vs. Kisinchand Mohnani**, mill-Qorti tal-Appell Kriminali presjeduta mill-Imħallef Edwina Grima, ġie mistqarr obiter is-segwenti : -

Meta mistoqsi fix-xiehda tieghu jekk huwa dehrlux allura li ghandu xi dritt li jokkupa dan l-ispazju, huwa jichad anzi l-parti leza stess ighidu fix-xiehda taghhom li meta kellmu lill-appellant u tallbuh inehhi din il-merkanzija mill-partijiet komuni huwa ma qalilhomx li ghandu dritt jaghmel dan izda semplicement illi dan kien xoghol l-impjegati tieghu li sar ad insaputa tieghu. Ma hemmx l-icken prova in atti allura illi l-

appellant kellu l-kredenza li qed jaġixxi bi dritt meta dawn l-affarijiet tħallew barra fil-passagg. Li hu qed jikser l-obbligi kuntrattwali tiegħu huwa evidenti, kif inhu evidenti ukoll illi bit-tqeghid tal-merkanzija fil-proprjeta ta' haddiehor huwa hati tar-reat kontravvenzjonali mahsub fl-artikolu 340(d).

F'dan il-kuntest partikolari l-azzjoni invażiva tal-imputat tirriżulta u l-prosekuzzjoni rnexxielha tressaq provi biżżejjed biex tinstab ħtija dwar din l-imputazzjoni kemm mix-xhieda li ngħatat mill-kwerelant u kif ukoll minn dik mogħtija mill-imputat stess.

DECIDE:

Għaldaqstant, il-Qorti, wara li rat l-Artikoli tal-Liġi indikati u cioe' Artikoli 85(1) u 340(d) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u l-artikolu 637 u 638 (2) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, issib lill-imputat Michael Spiteri ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu, iżda b'applikazzjoni tal-Artikolu 22 tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta, il-Qorti qed tillibera lill-imputat bil-kundizzjoni li ma jikkommettix reat ieħor fi żmien sena (1) mil-lum;

Il-Qorti twissi lill-ħati bil-konsegwenzi skont il-Liġi jekk huwa jikkommetti reat ieħor matul dan il-perjodu ta' liberta' kundizzjonata.

Finalment, il-Qorti wara li rat l-Artikolu 383 tal-Kapitolu 9, torbot lill-ħati b'garanzija personali fil-konfront ta' Fortun Sultana taħt penali ta' ħames mitt ewro (€500) għal żmien sena mil-lum.

Dr. Joseph Mifsud	**Mary Jane Attard**
Maġistrat	**Deputat Reġistratur**